

Eksamen, del 1

Merete Nettet

*Dialogiske praksiser, nettverksmøter og relasjonskompetanse
NTNU avd Gjøvik, juni 2018*

Alle heter Eva her. Du har Eva, og så har du Eva. Og Eva, Eva, Eva, Eva og Eva. For ikke å glemme Eva. Og Eva. Det de ikke vet, er at det er jeg som er Eva. Den egentlige Eva. Alle kvinners mor. Menneskehetens mor. Du vet. Henne. Selveste. The One. Urmoderen fra prekambriumtida. Mater Oceaniensis. Steget opp fra det våte element i evolusjonens navn for å spre mine gener og gjøre jorda fruktbar. Frukt hadde vært godt nå. Et eple. Druer. Jordbær! Pappa, kan jeg få en banan? To! Hver! Hver? Vær, vær, ære være, vær på trær, sær på mær, tær på klær, tære, tjære, kjære. Kjære vene. Rygg i rann, to i spann, over bekken etter vann, elle melle deg fortelle, skipet går, nå er det vår, nei, det er jo faen meg vinter, eller er det høst? Som du høster skal du så. Nei, omvendt! Er du omvendt? Er jeg omvendt? Frelst? Herregud, nei! Ikke si jeg er frelst? Å, hjelpes meg, hun gamle dama med tøflene heter ikke Eva, det er sant. Hun heter fru Gude, og ærlig talt er det litt overkill. Jeg mener, herlighet, det står Tidemann på røykpakka hennes, det får være måte på, liksom. Så overtydelige trenger vi vel ikke være? Hun spiller godt, da. Det skal hun ha. Eller kanskje de har kidnappet henne også. Kanskje det bare er Gude og jeg som ikke vet hva konseptet er? Men altså, Brudeferden i Hardanger, seriøst, det er litt smør på flekk det også, alt tatt i betraktning. Jeg tror ikke det bildet bør henge akkurat der det henger.

Jeg trenger solbrillene mine. Det er innmari lyst her. Har jeg sett lyset? Light? Might, sight, right, fight. Flight? Flight! Ja! Jeg må flykte. Jeg tror jeg husker veien hjem. Jeg la igjen sånne eventyrspor langs veien da jeg ble kjørt hit. Sånn som i Hans og Grete. Jeg må gjemme meg for hekse. Men var det småstein eller smuler jeg la ut? Tenk om det var smuler! Da har spurvene spist dem opp. Og hvis det var småstein, har vaktmesteren sikkert feid dem opp, og så finner jeg ikke veien likevel. Ah, sånn må det være. Vaktmesteren kommer og redder hele showet. I grå frakk. Og så kommer Dan, og så er alt bare en jævlig dårlig spøk som de skal vise på julebordet i TV 2. Eller har de tenkt å sende det på TV? Live? Ærlig talt. Trond Viggo? Det var jeg som fant på Gorgon vaktmester. Gratulere, saluttere, applaudere, kompostere, komprimere, komplimere, konsultere, revidere, dividere, filetrere ... øøøhhhhh ... Pompel? Pilt? Pompel! Pilt! Pompel og Pi-ilt, Pompel og Pi-ilt! Nei, så gildt! Dilt, snilt, mildt. Milde måne. Hællemåne! Halvmåne. Fullmåne. Ny. Ne. Se på det. Ny. Se. Nyse. New Zealand, New York. Vikinger. Vikinger? Hvor kom de inn i bildet? Åja, York. Der er det fint. Trysil! Har du sett hiet mitt? Hihi!

Jeg skjønner ingen ting. Ingen ting. Intet. Jeg skjønner det ikke. Skjønner det bare ikke. Ikke noe. Skjønner ikke. Jeg skjønner ingen verdens ting. Og hvem har rappa hukommelsen min?

Jeg er innesperret på et sted ingen skjønner hva jeg sier. De forteller meg det hele tiden:

- Nå skjønner jeg ikke hva du sier, sier de. Jeg som er så redd fra før, blir enda reddere når de sier sånn. Vi snakker jo norsk alle sammen. Hvor vanskelig kan det være? Det forresten ikke så rart at de ikke skjønner; jeg skjønner jo ikke hva jeg sier, jeg heller. Jeg skjønner ikke hva jeg tenker, en gang. Det går altfor fort. Jeg tror aldri jeg har tenkt så fort før. Er det en test? Det må være en test. En prøve jeg må bestå for å slippe ut. De slipper meg ut når jeg har knekt koden. Det må være en kode, ikke sant det må være en kode? Kode, klode, mode, rode. Rode, rode, rode i mold, rode i mold, rode i mold, møggerdång, møggerdångdæsse. Alle fugler, små de er, ingen kom tilbake. Er Linerla reist, eller er hun kommet? Møggerdångdæsse. Mold, ja. Mold. Jord. Av jord er du kommet. Hey, er noen død? Har ikke jeg akkurat født? Er unga mine døde? Er jeg i fengsel? Har jeg drept noen? Har jeg tatt livet av barna mine? Stopp! Mopp, topp, knopp, hopp, hopp, hopp, hopp! Hopp, sier de når de mener heia, sånn på skirenn, du vet. I utlandet. Jeg vet ikke i hvilket land de sier hopp når de mener heia, men når det er sending fra skirenn, så roper de det hele tida, hopp, hopp, hopp! Heia, heia, heia! Heia Heiabakken. Den er vanvittig bratt, den bakken. Jeg har spydd der en gang. Heia, heia! Jeg vil spy nå. Kaste opp alle rimene. Men nei. Det går jo ikke. Og dette er ikke Heiabakken, for det er på Simensbråten. Dette er Vinderen. Helt sikkert. Det må være Vinderen. Det er jo her jeg bor. Og her spyr vi ikke. Her oppfører vi oss pent. Vi er i dannet selskap. Her flagges det ikke på 1. mai. Men vi gjør det. Og naboen klipper imaginært gress med motorklipper som protest til flagget vårt som vaier i vinden. Som om vi tok oss nær av sånt. Jeg lurer på om det er lenge til 1. mai? Jeg må spørre Eva. Eva, ja. Alle Evaene her er på husmorferie. Men ikke jeg. Jeg er nemlig utsatt for et komplott. På TV i beste sendetid. Og jeg er ikke på jobb. Men castingen imponerer. De kunne lurt meg, for å si det sånn. Et genialt konsept. Smil til det skjulte, gå hjem og vogg!

Det banker på døra. Eva stikker hodet inn.

-Du har besøk!

Hæ? Har jeg besøk? Jøss. Hvem kommer hit helt frivillig? Ingen besøker meg. Det er sikkert en student. En som skal studere galskap. Og så får de studere meg, for jeg er skikkelig gæærn. Klin kokos. Kokosnøtt. Skjønner ikke det spøtt. Sprøtt, trøtt, nei, trøtt er jeg i alle fall ikke. Jeg er lys våken. Eller kanskje jeg drømmer? Det kan rett og slett hende at jeg drømmer. Ja! Det må være sånn alt sammen henger sammen. Jeg drømmer. Alt er en drøm.

- Hei, e det du som e ho Merete?

Det trer ei amasone inn i rommet. Ja, ikke at hun ser spesielt krigersk ut, altså. Tvert imot. Men denne dama ville jeg gått i krigen med. Dette kan ikke være en drøm, det må ikke være en drøm, denne dama har værsgod å være virkelig. Jeg ser det med en gang, nemlig. Hun er ikke en av dem. Hun er på snillelaget. Feiende flott, flagrende gevanter, fargesprakende som nordlyset. Nordlys! Ja! Tonen fra nord. Fabelaktig! Og ikke bare låter hun bra, hun gir meg noe å se på, også. Endelig.

Rommet jeg sitter i er strippet for synsinntrykk. Ikke et bilde. Ikke et speil. Ikke en gardin. Nakne, hvite vegger. Jeg ville under andre omstendigheter si at rommet var i sterkt behov av noen strøk maling, men siden de avflerrede murpussflekkene oppunder taket er det eneste det går an å feste blikket på, tror jeg det er best at det forblir umalt. Det er gitter foran vinduet. En kvist skraper mot glassruta hele tiden. Det må sitte noen under der som spiller vind, for den kvisten skraper unaturlig mye. Ja. Noen gjør det med vilje. Selvfølgelig. De prøver å forvirre meg enda mer. Det er en del av spillet. Ja, for jeg er med i et spill, jeg bare aner ikke hva reglene er, eller hvordan man vinner. Men nå er redningen kommet. Hun har til og med turkis neglelakk. Dette lover bra.

- Hei! Ja, det er jeg som er Merete. Eller Eva. Eller Gerda. Først var jeg Gerda. Og så Eva. Men så ble jeg Merete igjen. Eva var bare dekknavnet, for alle heter Eva her. When in Rome, you know. Så ja. Merete her. Hei. Hvem er du?

Eva går, og lukker døra bak amasonen som står der og ser på meg og smiler. Hun er trygg. Hel ved. Jeg ser sånt. Hun må være programleder. Selvfølgelig er hun programleder. Vi håndhilser.

- Ann-Rita heite æ.

Hun heller balsam inn i ørene mine. Kan hun flytte inn her og prate hele tida, tro? Så slipper jeg å holde på med alle disse ordene jeg ikke har kontroll på? Det var en god idé. En av de bedre. Det renner inn med ideer hele tida, og jeg får ikke noe å skrive på, og jeg husker jo ingen ting, så alle de gode ideene forsvinne før jeg får tenkt dem ferdig. Det er helt jævlig at alle de gode ideene drukner i nye. Men denne må jeg huske! Hvem skal jeg spørre om hun kan flytte inn og dele rom med meg? Hvem bestemmer her? Er det Eva eller Eva? Hvem har egentlig regien på denne produksjonen? Eva? Og hvem er script? Jeg skjønner ingen ting. Det er jeg som er sjefsdragen i TV 2. Har de ikke sett skiltet på døra mi? Nei, nå surrer jeg. Dette er ikke Karl Johans gate 14. Med mindre de har bygget om hele førsteetasje. Men det kan de

umulig ha klart på de få ukene jeg har vært borte. Nei. Vi er et annet sted. En hemmelig location. Men hvor er innspillingsleder? Og hvor er Dan? Og Finn? Finn Finn, for pokker! Han kan finne ut av dette. Finn Skårderud. FINN er det nye navnet på rubrikkannonsene. Finn ting du ikke trenger, alt kan kjøpes for penger. Det er ikke tilfeldig. Seriøst. Det er et skjult budskap. Til meg.

”Plutselig klikker det for deg”

True story. Det står i Aftenposten.

Noen har i TV 2 har planta dette fordi de vet at jeg kommer til å lese det og forstå sammenhengen. Jeg må bare knekke koden.

Jeg knipser med fingrene. Finn FINN! Cue medvirkende, kryss til kamera 2. Zoom inn.

3 gå til programleder. 2 hold der. 1 ultranært slagord. Fire minutter til VB.

I går stengte de Fornebu og flyttet til Gardermoen. Herregud, for en produksjon! Men hvem er script?

Snap out of it! Jeg knipser igjen.

- Hei, så hyggelig! Ann-Rita. Med bindestrek?

- Ja, med bind...

- Det er kjempeviktig å skrive navnet riktig. Tenk når vi legger ut super, og så er navnet feilstavet, herregud så pinlig.

-Super?

- Ja, super. Du vet sånn tekstlinje man legger inn nedest på skjermen, med navnet ditt på. Og tittel, eventuelt. Jeg synes det har gått litt inflasjon i å lage überkule titler nå for tida. Er du ikke enig?

Super er forkortelse for superimpose, altså å legge oppå, på engelsk. Er du ny her? Er dette

din første produksjon? Det må være riktig stavet, vet du. Navnet ditt. Det er min jobb å passe på det. Til superen. Med bindestrek.

- Supert!

- Hahaha, den var god!

Vi ler begge to. Jeg liker denne dama her, altså! Hun blir. Uansett hvor dårlig spøk alt dette andre her er, så liker jeg Ann-Rita.

- Er du programleder? Eller er det du som er innspillingsleder? Jeg har lett etter innspillingslederen. Men nei, du har jo ikke headset. Og vaktmester kan du umulig være, med de lekre neglene. Har du sett Gorgon? Eller Trond Viggo? Kanskje du er student?

Ann-Rita ser litt forundret ut, men i motsetning til alle de andre folka her, så virker det som om hun er tålmodigheten selv. Alle andre piler ut og inn av glassburet som maur med digre nøkkelknipper, og Ann-Rita har ikke nøkkelknippe. Det må bety noe.

- Nei, æ e ikkje student. Og ikkje programleiar. Trond Viggo har æ dessverre ikkje sedd her. Æ har nettopp hadd ei forelesning, og nu hadde æ løst te å prat litt med dæ.

- Forelesning? Så kult! Om nordlys? Eller om lingvistiske overbygninger mellom fiksjon og galskap? Jeg har tenkt på noe der. Hvis vi ser på etymologien bak det engelske ordet delusion, så skjønner alle tegninga. Vil du sitte? Det er dårlig med servering her, altså. Jeg vet ikke hvor prod-assen har gjort av seg. Det er i det hele tatt en veldig surrete produksjon det her. Og så har de kasta meg inn i en eller annen rolle, men jeg skjønner ikke hvilken, for jeg husker ikke hva som skjedde i går. Eller i morges, for den saks skyld. Ja, unnskyld dette rommet her også, altså. Har du sett noe så nitrist? Kom du akkurat nå? Så du noe til Dan eller Finn? Skal vi få inn noen rekvisitter? Og du? Hvem er script her, egentlig?

Ann-Rita setter seg ned og smiler bredt. Hun kler den lepestiften veldig godt. Jeg lurar på hvordan hun får den til å være så intens uten at det smitter av på perleraden. Hun hadde sikkert tenkt å svare meg, for hun trekker pusten og lener seg en anelse framover, men jeg greier ikke å la være å fortsette å snakke, så jeg avbryter henne før hun rekker å si et ord, og jeg synes det er helt jævlig at jeg ikke greier å holde inne, men det er så mange ord som vil ut, og jeg greier bare ikke, greier ikke, greier ikke, greier ikke:

- Jobber du i sminken? Har dere fått nye leppestifter? Ja, du får unnskyldte at jeg spør sånn, altså, for jeg lurere på så himla mye. Jeg skjønner ingen ting, så derfor lurere jeg på alt, egentlig. Alt. Smalt. Gjaldt. Malt. Salt. Halt. Haaaaaalt! Det betyr stopp på tysk, ikke sant? Men hjelper det med tysk? Neida. Det går så fort rundt inni her.

Jeg holder meg på hodet, spretter opp fra stolen, setter meg meg ned igjen. Opp igjen. Jeg blir stående.

- Jeg kan tysk, jeg lærte det for hundre år siden på skolen. Men det er null disiplin her.

Jeg smeller hælen i gulvet så det gjaller i veggene. Jeg kan ikke stå her når hun sitter. Det er uhøflig. Så jeg setter meg ned igjen.

- Det hjelper ikke med tysk. De mangler en script. Men det er ikke meg. Jeg har mammapermissjon. Og så har de har kidnappet meg til et sånt moderne konsept, sånn med skjulte kameraer over alt.

- Æ veit ikkje këm så e script. Men læppestiften har æ kjøpt på Cubus. Lika du fargen?

- Ja, den var kjempefin. Jeg liker farger. Du har kjempefine klær og. Og fin på håret er du og. Er du sikker på at du ikke er programleder?

- Tusen takk. Ja, æ e heilt sikker på at æ ikkje e programleder.

- Jeg skjønner ingen ting.

- Skjønne du ingen ting?

- Nei. Ingen ting. Ikkeno.

- Det var'kje mykje.

- Nei, det er lite. Eller mindre enn lite. Ingen ting. Nada. Svada. Jada, neida, joda, nei, blei, sei, skrei, Lofottorsk, hei på deg. Er du god på å rime? Det er jeg. Altfor god. Det bare renner ut. Ut, sprut kaffe-grut. Rime, time, lime, kime, har du tenkt på at kime og kime er samme ord for to helt forskjellige ting? Det kimer i klokker og lediggang er kimen til alt ondt. Ja, egentlig heter det roten, da, men det er jo ikke det samme ordet som kime, så derfor måtte jeg si kime. For poenget var jo at at at, det har jeg glemt, men jeg synes rim og regler og spesielt ordtak er skikkelig teite. Det er så himla mange teite ordtak, og når jeg først kommer på ett, så kommer

meg på alle de teite ordtakene på en gang, for jeg har på en måte ikke sånn ordtakfilter, er det ikke det det heter?

- Ehh, ordtakfilter? Æ har ikkje hørt det ordet før, trur æ. Men æ skjønne ka det betyr, så det er heilt greitt før mæ at du sei ordtakfilter.

- Takk. Jeg får ikke lov til å bruke sånne ord her, skjønner du. Det strider visst mot husordensreglene, eller noe. Har du hørt på maken, når begynte vi med husordensregler på location liksom? Men ærlig talt så er det fryktelig slitsomt når jeg ikke har ordtakfilter, og ikke en gang får lov til å snakke om det, skjønner du?

- Ja, æ skjønne at det må være slitsomt. Du kan snakk om ka du vil med mæ.

Journalnotat 15. desember 1993:

Pas. snakker usammenhengende, har stor taleflom. bruker neologismer. Ikke orientert for tid og sted, sier hun er Gerda Ring. Har grandiose vrangforestillinger om at hun er en viktig person i en fjernsynsproduksjon. Settes på Haldol 20 mg.

Er Ann-Rita en engel? Hvordan slapp hun inn her? Jeg skjønner mindre og mindre. Men det går jo ikke an, for det går ikke an at noe er mindre en ingen ting. Da blir det minus. Men minus og minus er pluss. Aha! Sånn er det. Det er en mattetest jeg må gjennom. Faen og. Jeg kommer til å stryke.

- Har du hatt et sånt ordtakfilter før?

- Før? Når var før? Før hva da? Når begynte alt dette surret her? Hvilken dag er det i dag?

- I dag er det torsdag.

- Torsdag?

- Ja. Torsdag.

Jeg tør ikke spørre hvilket år det er, for tenk om jeg bare drømmer at jeg har fått et barn til og at Aftenposten har fått FINN og at Fornebu stengte i går, og så er det fremdeles 1993, og i 1993 var det så skummelt at det holder jeg ikke ut å finne ut at det er, så da teller heller dager

på fingrene. Dager er mer ufarlig og jordnært enn årstall, på en måte. Jeg husker at fredag kommer etter torsdag, det er jo noe.

- Æsj! Da slipper jeg sikkert ikke ut til helga, det er jo helg allerede i morra. Jeg gidder ikke å være her lenger. Det er så forbanna kjedelig på dette rommet, er du ikke enig?

- Jo, rommet e frøktelig kjedelig. Det har du jaggu mæ rett i. Men du er ikkje kjedelig. Æ lika å prat med dæ.

- Åh, tusen takk, altså. Jeg liker å prate med deg også, men jeg prater jo hele tida, så du får ikke sagt så mye, da. Det er altså bare alle disse himla mange ordene som vil ut. Det enda flere ord inni hodet, som ikke rekker å komme ut før en million nye ord kommet oppå og stenger veien, hvis du skjønner? Jeg blir veldig forvirra av det.

- Ja, det hørres jo forvirrandes ut med så mange ord på ein gang.

- Du skjønner alt, du.

- Hahaha, alt e nok å ta i litt, men æ skjønne mykje, og når du førtæll mæ om alle disse ordan, så skjønne æ jo dæ.

Ann-Rita smiler bredt. Det har fremdeles ikke smitta av lepestift på perleraden. Jeg *må* ha sånn lepestift.

- Når stenger Cubus?

- Æ veit ikkje. Tenkte du på den lepestiften?

- Ja. Jeg må ha en sånn. Får jeg se på neglelakken din?

- Selvfølgelig får du se på næggellakken min.

Ann-Rita strekker fram hendene og lar meg både se og kjenne. Hun er varm på hendene. Jeg er helt iskald. Men inni hodet brenner det. Det spinner så fort rundt oppi der at det sikkert ryker ut gjennom ørene. Herregud, tenk om det ryker ut gjennom ørene? Jeg hater røyk. Og mygg. Myggstikk er det verste jeg vet. Bortsett fra røyk. Det er verre. Alle røyker her unntatt meg. Det er en del av komplottet.

- Innmari fin farge. Den matcher t-skjorta du har under kjolen. Og frynsene på støvlene dine. Så lekkert!

- Takk skal du ha. Du e jammen observant.

- Det er scriptens jobb å være observant. Ellers blir det sciptefeil. Det kan vi ikke ha. Du har innmari kule øredobber også. Og så har du mikrofon i øredobben!

Hun ser litt overrasket ut, og tar seg til den høyre øredobben som jeg pekte på.

- Sei du det? Har æ mikrofon i øredobben? Guri mæ, det visste æ ikkje.

Hun tar øredobben av seg og slår pekefingeren tre ganger mot metallet.

- Hallo, hallo? Kan nån hørre mæ nu? Kan æ sende ein hilsen heim?

- Jeg tror ikke du kan sende en hilsen hjem. Jeg tror det er opptak. Men jeg er ikke sikker. Men de hører oss nå, så det kan jo hende du får beskjed på øret. Svar på om du kan sende en hilsen.

- Kæm e det som hørre oss, Merete?

- De som sitter i regien. Eller gutta på snorloftet. Jeg vet ikke hva slags produksjon dette er, men det er mikrofoner og kameraer over alt. Flerkameraproduksjon. Det er nok direkte. Bare snakk i vei, du.

- Æ vesst ikkje at de hadd kamera her. Kor e kameran? Vil du vis mæ kor hæn de har gjort av kameran?

- De er skjult i sprekkene i murpussen. Og i kvisten som skraper på vinduet. Alt er fake. Helt ny teknologi. Forresten så er det jævla skummelt med alle disse kameraene her, for jeg skjønner ikke hvor scripten er og hvem som har regien. Man kan jo bli redd av mindre. Og så tasser det så mange rare medvirkende rundt overalt, og alle som heter Eva har digre nøkleknipper og de lager så vanvittig høy klirrelyd. Jeg er vettaskremt. Livredd.

- E du redd, ja? Men du? Får æ spørre dæ om nåkka?

Tenk å spørre om å få spørre. Det er også et spørsmål. Men nå må jeg ikke begynne å vri og vrenge på dette. Nå må jeg oppføre meg. Det er så deilig at hun ikke avbryter meg sånn som alle de andre. Jeg får jo ellers aldri fullført en tankerekke før de forteller meg at de ikke skjønner hva jeg snakker om og at nå må jeg roe meg ned ellers så må jeg gå på rommet. Voksenopplæringsavdelingen, liksom. Barnehage for voksne. Er det det denne produksjonen skal handle om? Bortsett fra at man snakker ikke sånn til barn. Ikke i 1998. Eller er det 1993?

Shit, ass. Jeg aner ikke hvilket år det er. Jeg vil ikke vite det. Jeg tør ikke. Tenk om alt bare er en drøm? Jeg nikker og sier at hun bare må spørre. Om hva som helst.

- E du rædd førr mæ?

Jeg ser på Ann-Rita og rister sakte på hodet mens jeg ler. Tanken er helt absurd.

- Redd for deg? Hahaha, nei, ærrugæærn? (Nei, forresten, det er det jo jeg som er.) Nei, jeg er ikke redd for deg. Du snakker jo tromsødialekt.

- Ja, det stæmme, det. Æ e ifrå Tromsø og æ snakke tromsødialekt. Veit du, nu blei æ glad førr at du kjente igjen dialekta mi. De flestan høre jo at æ e nordfra, men ikkje alle søringa hørre at æ ei frå Tromsø, veit du. Førbinne du tromsødialekta med når du kjennje?

Balsam. Så deilig. Mer. Mer! Hun må fortsette å prate! Jeg lukker øynene og smiler fra langt inne i ryggmargen. For det går an å smile fra ryggmargen, gjør det ikke det, da? Selvsagt gjør det det. Skuldrene mine senker seg. Jeg merker først nå hvor anspent jeg har vært. Jeg trekker pusten dypt. Filmer utfolder seg på mitt indre lerret, lydløse bilder på netthinna, eller hvor det nå er at minnefilmer manifesterer seg. Strømmen av rim og regler blir mindre påtrengende. Jeg sykler over Tromsøbrua mot Ishavskatedralen, sola steiker, måsen seiler i brisen og Hurtigruta går ikke på sør på mange timer ennå. Brudeparet holder fremdeles på med fotograferinga nede på Fridtjof Nansens plass. Men kjenner jeg egentlig noen i Tromsø?

- Nei, jeg bare elsker alle nordnorske dialekter. Det er godt i sjela å høre på. Du skjønner, faren min er fra Helgelandskysten.

- Åååå, Hælgelandskysten! Ja, der er det vakkert. Kor han e i frå, far din?

- Vega.

- Vega! Øyriket i verdensarven!

- Ja. Mitt paradys på jord. Himmelsk. Aldeles himmelsk.

- Himmelsk, ja. Har du bodd der?

- Nei, men vi har hus der. Barndomshjemmet til pappa. Vi er sommergjester nå. Trækkfuglan frå sør.

Vi smiler spontant og synkront. Jeg liker Ann-Rita mer og mer. Og jeg tror henne når hun sier at hun synes Helgelandskysten er den vakreste plassen i landet, til og med vakrere enn Tromsø.

- Ad rem.

- Ad rem?

- Ja. Ad rem. Til saken. På latin. Jeg lærte det her om dagen.

- Nu lærte æ eit nytt ord. Kor artig! Du e glad i språk, du Merete?

- Ja, veldig! Jeg elsker språk. Jeg samler på ord. Til en bok. Og så elsker jeg dialekter! Dialækta!

Jeg hermer etter tromsødialekten hennes, og vi ler begge to. Herregud, så deilig det er å le. Jeg kan ikke huske sist jeg lo. Her er det jo uansett ikke mye å le av. Mest til å grine. Men jeg griner ikke heller. Jeg er egentlig bare redd. Og forvirra. Kjempeforvirra. Men jeg trenger ikke være redd sammen med Ann-Rita. Jeg kan være forvirra sammen med henne. Det er trygt. Hun må bare bli her for alltid!

- Ad rem. Latindialækt!

- Ja. Ja! Du lærer jaggu fort! Men nå har jeg glemt hva saken er. Faen og.

- Vega?

Jeg smiler. Finner ikke ordene. Bare føler. En varm bølge skyller gjennom kroppen. Det er nordnorsk sommer, sola steiker fra knallblå himmel, og livet er bare deilig.

- Du smile når æ sei Vega. Tænke du på nåkka spesielt?

- Mm. Våjen. Plastikkdyra i Våjen. Søstra mi og jeg lekte med plastikkdyr i Våjen nedafor huset. Tørrlagt, hvit sand ved fjære sjø. Så kom floa og fylte Våjen med ramsalt flodbølge. Vi måtte redde alle dyra fra flodbølgen, og vi greide det hver gang.

Ann-Rita smiler. Jeg innbiller meg at jeg ser et blink i øyet hennes. Et tåreblink. Hadde jeg ikke visst bedre, hadde jeg trodd hun ble rørt av plastikkdyrmimringa mi. Men ingen blir vel rørt av å høre meg bable iveri?

- Synes du jeg babler?

Journalnotat 21. oktober 1998:

Pas. har klare psykotiske symptomer, assosierer mye, særlig om språk og dialekter, og tror hun er forfatter. Vil ikke ha medisiner, det må fattes tvangsvedtak. Hun kan ikke fortsette å amme sønnen på 2 mnd, da Cisordinol går over i morsmelken.

- Bable? Nei. Æ synest ikkje du bable. Du fortæll mæ jo ei fin historie frå då du va lita og rædda allje dyran frå flodbølga. Synest du sjøl at det e babbel?

- Nei, det er vel kanskje ikke det.

- Lika du dyr? Sånn derran levvandes dyr?

- Ja, jeg elsker dyr. Hester og hunder og katter, og egentlig alle dyr. Inkludert kyr. Det rimte. Surprise.

- E det kyr på Vega?

- Åja, mangæn! Dæ vakje kyr på Næssel, men vi ongan bodd i fjøsen hos'n Bror og ho Lårnæ på Buttjen kvar einast sommar. Søster mi og e hjålp te med stellj og fôring tidle om mårån. Kalvan mått lær å drekk av bøttår, og dæ va vårres jobb å få te. Vi stakk fingran innj i munj dæms og lot dæm su, og så ført vi mælkbøttå opp så dæm skjønt at dæ va der dæm fannj drikke. Så jagd vi kyrn på beitæ, og så va dæ fôr høsting og silotrækking i fleiræ timæ, og så henjta vi kyrn igjæn om kvæln, og sånnj gjekk no dagan. Kjennj du luktæ av nyslådd gras?

Ann-Rita lukker øynene og trekker pusten sakte inn gjennom nesa.

- Ja! Æ kjennje det. Deilig!

- Hør du måsen? E trur de har likeins dialækt i Tromsø og på Vegå, eller ke du trur om dæ?

- Hohoho, æ hørre måsen. Jo, æ trur fuglan snakke samme dialækt over heile verden. Men du, altså! Du snakk jo kav vegværing, Merete! Kor artig! Og så e det jo ei så utrolig vakker dialekt!

- Hihi, ja, dialekta e nydele! Vi søng meir på Vegå ennj dågger gjær i Tromsø. Og så har vi mang fine ord og uttrøkk som bærre finnjest på Vegå. Gangle, førr eksempel. Veit du ke dæ betyr?

- Gangle? Nei, det ordet har æ ikkje hørt før.

- Det betyr flenk, men ikke på en sånn overflatisk flenk måte, meir sånn grunnleggandes dugandes døktig og te gavn.

- Så nydelig. Det var et fint ord. Gangle. Nu har æ lært tre ord av dæ. Ad rem, super og gangle.

- Du e gangle. Virskjele gangle. Heilt supergangle!

- Synest du?

- Ja, til å få meg til å være rolig og ikke så redd. Det er vanskelig å være redd når jeg er midt inne i et hav av nordnorsk sang og deilige barndomsminner fra Vega, der alt var bare trygt og godt solskinn og snille mennesker. Og dyr.

- Det va hyggelig å høre. Det e jo ikkje nåkka kjekt å vær redd.

Det er vanskelig å fortsette å ”være psykotisk” nå. Jeg kaster et blick mot klassen. Flere tørker tårene. De har sett det, de også. Dansen vår. Forvandlingsdansen. Magien i et rollespill som like gjerne kunne vært virkelig. Menneskemøtet var virkelig. Ann-Rita var helt på ekte. Alt som skjedde, var sant.

Lukta av gress, sjø og blå himmel. Ro. Fryd. Barndomslykke. Vega.

- Ann-Rita, jeg må fortelle deg noe.

- Førtæll!

- Jeg greier ikke å spille psykotisk lenger. Og alle vi som sitter her vet noe som du ikke vet. Og nå synes jeg du må få vite det også.

- Åh, herregud, nu e det æ så bi redd! Ka e det for nåkka æ ikkje veit?

- Det var ikke en case fra min arbeidsplass du har vært med på i dette rollespillet. Forestillingene var mine. Psykosen var selvopplevd.

- Hjælpes mæ, den så æ ikkje komme! Det var jammen godt æ ikkje visste før vi starta! Då veit æ ikkje om æ hadde våga meg ut i det her. Ja, ikkje fordi det ikkje e nættopp sånn æ jobbe med folk i psykose, altså, før det e det jo. Akkurat sånn. Men hadde æ visst dettan, så kan det hende æ hadde vært så redd for å trigge nåkka i dæ og vippe dæ over i ei psykose på ordentlig. Og det hadde jo ikkje vært nåkka særlig. Nei, guri mæ, e det sant? Gud, kor tøff du e, Merete!

Det har vært en usedvanlig rørende seanse. Takknemlige tårer renner nedover kinnene mine, og nå begynner Ann-Rita også. Det snufes fra alle hjørner i klasserommet. Det er høsten 2013, og vi er studenter på videreutdanningen Dialogiske praksiser, nettverksmøter og relasjonskompetanse ved Høgskolen i Gjøvik (nå NTNU). Ann-Rita Gjertzen fra akutteamet i Tromsø har forelest for oss halve dagen, og nå har vi altså hatt rollespill. Jeg tror ingen av oss hadde drømt om å få en så fin demonstrasjon.